

4. Išlaidos, kurių pagrindu pripažįstamos sąnaudos, gali būti grindžiamos tik juridinę galią turinčiais dokumentais, kurie privalo turėti visus buhalterinę apskaitą reglamentuojančių teisės aktų nustatytus privalomus apskaitos dokumentų rekvizitus. Be šių rekvizitų, išlaidas, kurių pagrindu pripažįstamos sąnaudos, pagrindžiančiuose dokumentuose privalo būti nurodyti ir kiti Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyti papildomi rekvizitai

(KEISTA: 2002 12 05 įstatymu Nr. IX-1224 (nuo 2002 12 24)).

Komentaras

1. Visos išlaidos, kurių pagrindu pripažįstamos sąnaudos, turi būti grindžiamos tik juridinę galią turinčiais dokumentais, kurie privalo turėti visus buhalterinę apskaitą reglamentuojančių teisės aktų nustatytus privalomus apskaitos dokumentų rekvizitus. Pagal **Buhalterinės apskaitos įstatymą** (toliau — BAĮ) apskaitos dokumentais privaloma fiksuoti įvykusias ūkines operacijas ir ūkinius įvykius.

Pagal BAĮ 12 straipsnio 4 dalyje nustatytą terminą apskaitos registruose ūkinių operacijų ir ūkinių įvykių duomenys užregistruojami ūkinės operacijos arba ūkinio įvykio dieną arba iškart po to, kai yra galimybė tai padaryti, bet ne vėliau kaip per 4 mėnesius. Todėl apskaitos dokumentai turi būti surašomi ūkinės operacijos ir ūkinio įvykio metu arba jiems pasibaigus ar įvykus, bet ne vėliau kaip per 4 mėnesius.

Privalomi apskaitos dokumentų rekvizitai pagal BAĮ 13 straipsnio 1 dalį yra šie:

- 1) apskaitos dokumento pavadinimas;
- 2) ūkio subjekto, surašiusio apskaitos dokumentą, pavadinimas, kodas;
- 3) apskaitos dokumento data;
- 4) ūkinės operacijos arba ūkinio įvykio turinys;
- 5) ūkinės operacijos arba ūkinio įvykio rezultatas pinigine ir (arba) kiekybine išraiška. Jeigu ūkinės operacijos arba ūkinio įvykio rezultatas nurodomas kiekybine išraiška, turi būti nurodyti matavimo vienetai;
- 6) asmens (-ų), kuris (-ie) turi teisę surašyti ir pasirašyti arba tik pasirašyti apskaitos dokumentus, vardas (-ai) arba pirmoji (-osios) vardo (-ų) raidė (-ės), pavardė (-ės), parašas (-ai) ir pareigos.

BAĮ 13 straipsnio 1 dalies 1 ir 6 punktuose nustatyti apskaitos dokumentų rekvizitai kasos aparato kvitui yra neprivalomi.

Be šių rekvizitų, Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija gali nustatyti papildomus rekvizitus, kurių pagrindu išlaidos pripažįstamos sąnaudomis.

2. Mokesčiams apskaičiuoti naudojami apskaitos dokumentai (PVM sąskaitos faktūros, sąskaitos faktūros, kasos aparato kvitai, keleivinio transporto bilietai, nuo 2008-09-13 iki 2012-04-30 taksi kelionės kvitai, nuo 2012-05-01 už suteiktas taksi paslaugas vežėjų išduoti pinigų priėmimo kvitai) ir jų papildomi rekvizitai yra nustatyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gegužės 29 d. nutarimu Nr. 780 „Dėl mokesčiams apskaičiuoti naudojamų apskaitos dokumentų išrašymo ir pripažinimo taisyklių patvirtinimo“.

3. Išlaidos gali būti pripažintos sąnaudomis pagal PVM sąskaitas faktūras, kuriose yra nurodyti Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo (toliau – PVM įstatymas) 80 straipsnyje nustatyti privalomi rekvizitai (žr. Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 80 straipsnį). Be šių rekvizitų, PVM sąskaitoje faktūroje turi būti nurodyti prekių tiekėjo ar paslaugų teikėjo bei prekių arba paslaugų pirkėjo (kliento) kodai, išskyrus atvejus, kai viena PVM sąskaita faktūra įforminamos kelių PVM mokėtojų ar keliems asmenims bendrai tiekiamos prekės ar teikiamos paslaugos.

Atkreipiame dėmesį į tai, kad pagal BAĮ 13 straipsnio 8 dalies ir PVM įstatymo 80 straipsnio nuostatas PVM sąskaitas faktūras pasirašyti neprivaloma.

Vadovaujantis PVM įstatymo 79 straipsnio 13 dalies ir 80 straipsnio 9 dalies nuostatomis, nuo 2013-01-01, kai patiektų prekių ir (arba) suteiktų paslaugų vertė (įskaitant PVM) neviršija 345 litų, o nuo 2015-01-01, kai patiektų prekių ir (arba) suteiktų paslaugų vertė (įskaitant PVM) neviršija 100 eurų, gali būti išrašoma supaprastina PVM sąskaita faktūra, kurioje turi būti nurodyti šie rekvizitai:

- PVM sąskaitos faktūros išrašymo data;
- PVM sąskaitos faktūros numeris, leidžiantis identifikuoti PVM sąskaitą faktūrą;
- prekių tiekėjo arba paslaugų teikėjo PVM mokėtojo kodas;
- prekių tiekėjo arba paslaugų teikėjo pavadinimas arba vardas, pavardė (jeigu tai fizinis asmuo);
- prekių arba paslaugų pirkėjo (kliento) PVM mokėtojo kodas, kurį jis nurodė, įsigydamas prekes ar paslaugas. Jeigu Lietuvos Respublikos apmokestinamasis asmuo tiekia prekes ar teikia paslaugas šalies teritorijoje, o pirkėjas yra registruotas PVM mokėtoju, tai pirkėjo PVM mokėtojo kodą privaloma nurodyti visais atvejais;
- tiekiamų prekių arba teikiamų paslaugų pavadinimas;
- tiekiamų prekių arba teikiamų paslaugų, apmokestinamų taikant vienodą tarifą, apmokestinamoji vertė;
- PVM tarifas (-ai);
- PVM suma nacionaline valiuta.

(4 dalies 3 punkto trečia pastraipa pakeista pagal VMI prie FM raštą 2015-09-22 Nr. (18.10-31-1)-RM-20463)

Išlaidos gali būti pripažintos sąnaudomis pagal supaprastintą PVM sąskaitą faktūrą tuo atveju, jeigu, be aukščiau minėtų rekvizitų, pirkėjo pageidavimu yra nurodytas prekių arba paslaugų pirkėjo pavadinimas, taip pat prekių tiekėjo ar paslaugų teikėjo ir prekių arba paslaugų pirkėjo kodai, išskyrus tuos atvejus, kai viena PVM sąskaita faktūra įforminamos kelių PVM mokėtojų ar keliems asmenims bendrai tiekiamos prekės ar teikiamos paslaugos.

Atkreipiame dėmesį į tai, kad PVM sąskaitos faktūros gali būti ir elektroninės. Elektronine PVM sąskaita faktūra laikoma PVM sąskaita faktūra, kuri išrašyta laikantis PVM įstatymo 79 straipsnio 11 dalies nuostatų.

Išlaidos gali būti pripažintos sąnaudomis pagal pardavėjo išrašytą ir pirkėjui elektroniniu paštu Word, PDF ar kitu formatu perduotą PVM sąskaitą faktūrą (supaprastintą PVM sąskaitą faktūrą), jeigu tokioje pirkėjo PVM sąskaitoje faktūroje (supaprastintoje PVM sąskaitoje faktūroje) yra nurodyti anksčiau minėti PVM sąskaitai faktūrai (supaprastintai PVM sąskaitai faktūrai) privalomi rekvizitai. Atkreipiame dėmesį į tai, kad PVM sąskaitos faktūros pripažįstamos juridinę galią turinčiais dokumentais be asmens (-ų), kuris (-ie) turi teisę surašyti ir pasirašyti, parašų.

Pirkėjas negali išlaidų pripažinti leidžiamais atskaitymais pagal faksu, kai faksas gautas popierine forma, gautą PVM sąskaitą faktūrą, nes faksu gauta PVM sąskaita faktūra yra laikoma neoriginaliu dokumentu, t. y. kopija.

4. Išlaidos gali būti pripažintos sąnaudomis pagal sąskaitą faktūrą, jeigu joje be BAĮ 13 str. 1 dalyje nustatytų privalomų apskaitos dokumentų rekvizitų yra nurodyti papildomi apskaitos dokumentų rekvizitai pagal Mokesčiams apskaičiuoti naudojamų apskaitos dokumentų išrašymo

ir pripažinimo taisyklės, patvirtintas 2002 m. gegužės 29 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 780 (toliau - Taisyklės):

- serija ir numeris;
- pirkėjo pavadinimas, kodas;
- prekės (paslaugos) pavadinimas;
- prekės (paslaugos) kaina.

Atkreipiame dėmesį į tai, kad pagal BAĮ 13 str. 8 dalies nuostatas, galiojusias iki 2015 m. gruodžio 31 d., sąskaitas faktūras privaloma pasirašyti, o nuo 2016 m. sausio 1 d. sąskaitos faktūros pripažįstamos juridinę galią turinčiais dokumentais be asmens (-ų), kuris (-ie) turi teisę surašyti ir pasirašyti, parašo (-ų).

Iki 2015 m. gruodžio 31 d. elektroniniu paštu arba faksu gauta sąskaita faktūra neturi juridinės galios ir išlaidos pagal tokiu būdu gautas sąskaitas faktūras negali būti pripažįstamos leidžiamais atskaitymais.

Nuo 2016 m. sausio 1 d. išlaidos gali būti pripažintos sąnaudomis pagal pardavėjo išrašytą ir pirkėjui elektroniniu paštu Word, PDF ar kitu formatu perduotą sąskaitą faktūrą, jeigu tokioje pirkėjo sąskaitoje faktūroje yra nurodyti anksčiau minėti sąskaitai faktūrai privalomi rekvizitai. Pirkėjas negali išlaidų pripažinti leidžiamais atskaitymais pagal faksu, kai faksas gautas popierine forma, gautą sąskaitą faktūrą, nes faksu gauta sąskaita faktūra yra laikoma neoriginaliu dokumentu, t. y. kopija.

(Pakeista pagal VMI prie FM raštą 2016-03-1 Nr. (18.10-31-1E) RM-5146)

5. Išlaidos gali būti pripažintos sąnaudomis pagal kasos aparatų kvitus, jeigu prekės ar paslaugos, kurių įsigijimą patvirtina kasos aparato kvitas, vertės (kartu su PVM) riba iki 2014-12-31 — 1000 litų, nuo 2015-01-01 iki 2015-05-31 — 290 eurų, o nuo 2015-06-01 — 100 eurų. Išlaidoms, kurių įsigijimą patvirtina kasos aparato kvitas, vertės apribojimai yra taikomi tik Lietuvoje išduotiems kasos aparato kvitams. Išlaidoms, kurių įsigijimą patvirtina užsienyje išduotas kasos aparato kvitas, — vertės apribojimai, vadovaujantis PMĮ 11 straipsnio 6 dalies nuostatomis, netaikomi.

5.1. Iki 2015 m. gegužės 31 d. degalų (variklių benzino, dyzelinių degalų, suskystintų dujų) pirkimo išlaidoms, šis apribojimas netaikomas. Nuo 2015 m. birželio 1 d. degalų (variklių benzino, dyzelinių degalų, suskystintų dujų) pirkimo išlaidos pripažįstamos sąnaudomis pagal kasos aparatų kvitus tik tuo atveju, jeigu kasos aparato kvite nurodyta prekių (paslaugų) vertė (įskaitant PVM) neviršija 150 eurų ir jame yra visi teisės aktų nustatyti kasos aparato kvitui privalomi rekvizitai, taip pat rekvizitas (rekvizitai), pagal kurį (kuriuos) galima identifikuoti prekių (paslaugų) pirkėją. Tais atvejais, kai mažmeninėje degalų (variklių benzino, dyzelinių degalų, suskystintų dujų) prekyboje kartu su degalais įsigijamos ir kitos prekės ar paslaugos (įskaitant atvejus, kai degalai nėra įsigijami, pavyzdžiui, atliekamas tik automobilio cheminis valymas) išlaidos sąnaudomis gali būti pripažįstamos pagal kasos aparatų kvitus, pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 80 str. 7 dalies nuostatas laikomus PVM sąskaita faktūra, t. y. kvitus, kuriuose nurodyta prekių (paslaugų) vertė (įskaitant PVM) neviršija 150 eurų ir kuriuose yra visi teisės aktų nustatyti kasos aparato kvitui privalomi rekvizitai, taip pat rekvizitas (rekvizitai), pagal kurį (kuriuos) galima identifikuoti prekių (paslaugų) pirkėją.

Degalų įsigijimo išlaidoms, kurių įsigijimą patvirtina kasos aparato kvitas, vertės apribojimas ir reikalavimai dėl kasos aparato kvite nurodomų rekvizitų, t. y. teisės aktų nustatyti

kasos aparato kvitui privalomų rekvizitų bei rekvizito (rekvizitų), pagal kurį (kuriuos) galima identifikuoti prekių (paslaugų) pirkėją, yra taikomi tik Lietuvoje išduotiems kasos aparato kvitams. Minėti reikalavimai dėl kasos aparato kvite nurodomų rekvizitų bei prekių (paslaugų) vertės apribojimas, t. y. 150 eurų, pripažįstant degalų pirkimo išlaidas pagal užsienyje išduotus kasos aparato kvitus, vadovaujantis PMĮ 11 straipsnio 6 dalies nuostatomis, netaikomas.

Tuo atveju, jeigu yra sumokamas transporto priemonių savininkų ar valdytojų naudotojo mokestis, t. y. įsigyjamoms kelių vinjetėms, tai išlaidoms, kurių įsigijimą patvirtina kasos aparato kvitas, vertės apribojimams netaikomi.

Rekvizitu, pagal kurį galima būtų identifikuoti prekių (paslaugų) pirkėją, gali būti: pirkėjo pavadinimas, identifikacinis kodas, PVM mokėtojo kodas, pirkėją identifikuojančios kortelės, pavyzdžiui kredito įstaigų išduotos atsiskaitymo kortelės, degalinės išduotos nuolaidų kortelės ir kt., numeris ir pan. Prekių (paslaugų) pirkėją identifikuojantis rekvizitas privalo būti įrašomas tik techninėmis priemonėmis. Atkreiptinas dėmesys, kad fizinio asmens vardu, dirbančiu įmonėje, degalinės išduotos kortelės numeris nelaikomas tą įmonę, kurioje šis fizinis asmuo dirba, identifikuojančiu rekvizitu.

Tais atvejais, kai atsiskaitant už degalus naudojamos specialios degalų pardavėjo išduotos kortelės, atsiskaitymas kuriomis gali būti identifikuotas kasos aparato kvite (kai prekių (paslaugų) kaina iki 2014-12-31 yra 500 litų ir daugiau, o nuo 2015-01-01 yra 150 eurų ir daugiau, nes degalų įsigijimo išlaidos pagal kasos aparato kvitą, atitinkamai, iki 500 litų bei iki 150 eurų sumos yra laikoma PVM sąskaita faktūra), degalų įsigijimo išlaidos sąnaudomis pripažįstamos tik pagal sąskaitas faktūras ar PVM sąskaitas faktūras. Šiuo atveju prie sąskaitos faktūros ar PVM sąskaitos faktūros kasos aparato kvito turėti neprivaloma.

5.2. Kasos aparatų naudojimo tvarka ir reikalavimai išduotiems kasos aparatų kvitams yra nustatyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugpjūčio 13 d. nutarime Nr. 1283 „Dėl kasos aparatų diegimo ir naudojimo tvarkos patvirtinimo“.

5.3. Jeigu prekių tiekimas ir (arba) paslaugų teikimas įforminamas kasos aparato kvitu, tačiau pirkėjui pareikalavus pardavėjas turi išrašyti jam sąskaitą faktūrą arba PVM sąskaitą faktūrą. Tokioje sąskaitoje faktūroje arba PVM sąskaitoje faktūroje, be kitų privalomų rekvizitų, turi būti įrašomas unikalus kasos aparato numeris, kasos kvito eilės numeris ir kvito išdavimo data.

Jeigu prekės ar paslaugos pardavėjas pirkėjui (klientui) išdavė kasos aparato kvitą ir nustatyta tvarka išrašė sąskaitą faktūrą ar PVM sąskaitą faktūrą, tai išlaidos sąnaudomis pripažįstamos pagal jas, tačiau pirkėjas (klientas) prie sąskaitos faktūros ar PVM sąskaitos faktūros privalo turėti ir kasos aparato kvitą. Tuo atveju, kai prekės ar paslaugos vertė (kartu su PVM) viršija nustatytą ribą, t. y. atitinkamai 1000 litų, 100 eurų arba 150 eurų, o pardavėjas, išrašydamas sąskaitą faktūrą ar PVM sąskaitą faktūrą, išdavė ir kasos aparato kvitą, tai sąnaudoms pripažinti pirkėjas (klientas) prie sąskaitos faktūros ar PVM sąskaitos faktūros privalo turėti ir kasos aparato kvitą, tačiau tokiu atveju, vertės apribojimams netaikomi.

5.4. Pagal PVM įstatymo 80 straipsnio 7 dalį mažmeninėje degalų (variklių benzino, dyzelinių degalų, suskystintųjų dujų) prekyboje, parduodant prekes (paslaugas), kasos aparato kvitas yra laikomas PVM sąskaita faktūra, jeigu:

- prekių (paslaugų) kaina (įskaitant PVM), nurodyta viename kvite, iki 2014-12-31 neviršija 500 litų, o nuo 2015-01-01 — 150 eurų ir

- kasos aparato kvite yra nurodyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-08-13 nutarimu Nr. 1283 patvirtintoje Kasos aparatų diegimo ir naudojimo tvarkoje nustatyti kvitui privalomi rekvizitai ir

- rekvizitas, pagal kurį galima identifikuoti prekių (paslaugų) pirkėją.

(Pakeista pagal VMI prie FM raštą 2015-09-22 Nr. (18.10-31-1)-RM-20463)

6. Tais atvejais, kai, parduodant keleivinio transporto bilietus, neprivaloma išduoti kasos aparato kvito, keleivinio transporto išlaidos gali būti pripažintos sąnaudomis pagal teisės aktų reikalavimus atitinkančius keleivinio transporto bilietus. Keleivinio transporto biliete neturi būti nurodomas pirkėjo (kliento) pavadinimas, įmonės kodas (asmens kodas). Reikalavimus, kaip turi būti išrašyti keleivinio transporto bilietai, nustato Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija. Reikalavimai keleivinio kelių transporto bilietams yra nustatyti Keleivių ir bagažo vežimo kelių transportu taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos 2011 m. balandžio 13 d. įsakymu Nr. 3-223 taip pat kituose teisės aktuose.

7. Nuo 2008-09-13 iki 2012-04-30 išlaidos gali būti pripažįstamos sąnaudomis pagal taksi kelionės kvitus, kurie atitinka Keleivių vežimo lengvaisiais automobiliais taksi taisyklėse, patvirtintose susisiekimo ministro 1997 m. balandžio 15 d. įsakymu Nr. 130 nustatytus reikalavimus.

Jeigu taksi paslaugos teikimas įforminamas taksi kelionės kvitu, tačiau pirkėjas (klientas) pareikalauja PVM sąskaitos faktūros ar sąskaitos faktūros, paslaugos pardavėjas turi išrašyti jam PVM sąskaitą faktūrą ar sąskaitą faktūrą. Jeigu taksi paslaugos pardavėjas pirkėjui (klientui) išdavė taksi kelionės kvitą ir nustatyta tvarka išrašė PVM sąskaitą faktūrą ar sąskaitą faktūrą, tai išlaidos sąnaudomis pripažįstamos pagal jas, tačiau pirkėjas (klientas) prie PVM sąskaitos faktūros ar sąskaitos faktūros privalo turėti ir taksi kelionės kvitą.

Nuo 2012-05-01 išlaidos gali būti pripažintos sąnaudomis pagal pinigų priėmimo kvitus, kuriuos už suteiktas taksi paslaugas išduoda vežėjai. Tais atvejais, kai vežėjas už suteikiamas taksi paslaugas pirkėjui (klientui) išdavė pinigų priėmimo kvitą ir nustatyta tvarka išrašė sąskaitą faktūrą ar PVM sąskaitą faktūrą, išlaidos sąnaudomis pripažįstamos pagal jas, tačiau pirkėjas (klientas) prie PVM sąskaitos faktūros ar sąskaitos faktūros privalo turėti ir pinigų priėmimo kvitą.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad taksi paslaugų teikimo ir atsiskaitymo tvarka yra reglamentuota Keleivių vežimo lengvaisiais automobiliais taksi taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2012 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. 3-80.

Kai už suteiktas taksi paslaugas atsiskaitoma banko pavedimu, išlaidos už šias paslaugas gali būti pripažįstamos sąnaudomis pagal PVM sąskaitą faktūrą, kuri išrašoma už per mėnesį suteiktas taksi paslaugas. Šiuo atveju pirkėjas (klientas) neprivalo turėti pinigų priėmimo kvitą.

8. Ilgalaikio materialiojo turto, kuris nuosavybės teise priklauso ūkinių bendrijų nariams, individualių įmonių savininkams ir jų šeimų nariams ir kuris yra naudojamas šių vienetų veikloje, eksploatavimo ir remonto išlaidos gali būti pripažintos sąnaudomis finansų ministro nustatyta tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. vasario 11 d. įsakymu Nr. 39 „Dėl Materialiojo ilgalaikio turto, kuris nuosavybės teise priklauso ūkinių bendrijų nariams, individualių (personalinių) įmonių savininkams ir jų šeimų nariams ir yra naudojamas šių vienetų veikloje, eksploatavimo ir remonto sąnaudų atskaitymo iš šių vienetų pajamų tvarkos patvirtinimo“ tiek pagal vieneto vardu, tiek pagal individualios įmonės savininko, ūkinės bendrijos nario ar šeimos nario vardu išrašytas sąskaitas faktūras ar PVM sąskaitas faktūras, jeigu, be kitų anksčiau minėtų PVM sąskaitų faktūrų ar sąskaitų faktūrų rekvizitų, jose yra

nurodytas fizinio asmens vardas, pavardė, PVM mokėtojo kodas, o jeigu fizinis asmuo neturi PVM mokėtojo kodo – asmens kodas arba individualios veiklos vykdymo pažymos numeris (žr. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gegužės 29 d. nutarimo Nr. 780 2.7. punktą).

Ūkinių bendrijų nariams, individualių įmonių savininkams ir jų šeimų nariams priklausančio ilgalaikio materialiojo turto, naudojamo šių vienetų veikloje, eksploatacinės išlaidos, t.y. nuolatinės ir ilgalaikės paslaugos, teikiamos pagal gyvenamųjų patalpų nuomos, energijos (šalto ir karšto vandens, elektros ir šilumos energijos, dujų) pirkimo – pardavimo sutartis, taip pat už telekomunikacijų ir komunikacinių paslaugų suteikimą, vieneto sąnaudomis gali būti pripažįstamos pagal šias paslaugas teikiančių vienetų išrašomus fiziniams asmenims (individualių įmonių savininkams, ūkinių bendrijų nariams arba jų šeimos nariams) apskaitos dokumentus, kuriuose turi būti nurodyti BAĮ 13 straipsnio. 4 dalyje nustatyti rekvizitai:

- apskaitos dokumento pavadinimas;
- ūkio subjekto, suteikusio paslaugas, pavadinimas, kodas;
- apskaitos dokumento data;
- paslaugų gavėjo pavadinimas (nurodomas paslaugų gavėją identifikuojantis rekvizitas, pvz., paslaugų gavėjo vardas ir pavardė, atsiskaitymo knygelės numeris ir kt.). Šiuo atveju paslaugų gavėjo asmens kodo nurodyti neprivaloma;
- paslaugų pavadinimai;
- suteiktų paslaugų vertė pinigais ir (arba) jų kiekis atitinkamais matavimo vienetais.

9. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003 m. vasario 17 d. **įsakymu Nr.1K-040** patvirtintose Gyventojų, besiverčiančių individualia veikla (išskyrus gyventojus, įsigijusius verslo liudijimus), buhalterinės apskaitos taisyklėse nustatyta, kokius apskaitos dokumentus turi naudoti gyventojai, besiverčiantys individualia veikla (išskyrus gyventojus, įsigijusius verslo liudijimus).

Jeigu prekės tiekiamos ir (arba) paslaugos teikiamos gyventojui, PVM mokėtoju, kuris vykdo individualią veiklą ir kuris neprivalo naudoti kasos aparato, tai sąnaudos yra pripažįstamos tik pagal tokio gyventojui išrašytą PVM sąskaitą faktūrą, o jeigu gyventojui, ne PVM mokėtoju, — pagal tokio gyventojui išrašytą sąskaitą faktūrą arba prekių (paslaugų) pirkimo—pardavimo kvitą.

Jeigu prekės tiekiamos ir (arba) paslaugos teikiamos gyventojui, PVM mokėtoju, kuris vykdo individualią veiklą ir kuris privalo naudoti kasos aparatą, tai sąnaudos yra pripažįstamos pagal kasos aparato kvitą bei pagal pirkėjo pageidavimu išrašytą PVM sąskaitą faktūrą, o jeigu gyventojui, ne PVM mokėtoju, — pagal kasos aparato kvitą bei pagal pirkėjo pageidavimu išrašytą sąskaitą faktūrą arba Prekių (paslaugų) pirkimo—pardavimo kvitą.

Jeigu savos gamybos prekės tiekiamos ir (arba) paslaugos teikiamos gyventojui, kuris vykdo individualią veiklą, įsigijęs verslo liudijimą, tai sąnaudos yra pripažįstamos pagal tokio gyventojui išduotą prekių (paslaugų) pirkimo—pardavimo kvitą. Jeigu už suteiktas paslaugas ar perduotas savos gamybos prekes atsiskaitoma vėliau, tai prekių perdavimo bei paslaugų suteikimo momentu išrašoma sąskaita faktūra (nurodant, kad atsiskaityta bus vėliau), o vėliau, atsiskaičius grynaisiais, išrašomas Prekių (paslaugų) pirkimo—pardavimo kvitas.

10. Jeigu vienetas perka prekes (paslaugas) iš gyventojų, kurie vykdo individualią veiklą ir veikia partnerystės pagrindais, neįsteigę juridinio asmens, tai vieneto sąnaudos yra pripažįstamos tik pagal gyventojų išrašytą prekių (paslaugų) pirkimo—pardavimo kvitą arba sąskaitą faktūrą, kurioje turi būti nurodyti visų partnerystės pagrindais veikiančių gyventojų

vardai, pavardės, asmens kodai arba vieno iš partnerystės pagrindais veikiančių gyventojų vardas, pavardė su žodžiais „ir partneriai“ bei šio gyventojų asmens kodas.

11. Jeigu paslaugas suteikia notaras, advokatas ar antstolis, PVM mokėtojas, tai sąnaudos yra pripažįstamos tik pagal atitinkamai notaro, advokato ar antstolio išrašytą PVM sąskaitą faktūrą. Jeigu paslaugas suteikia notaras ar antstolis, ne PVM mokėtojas, tai sąnaudos yra pripažįstamos tik pagal atitinkamai notaro ar antstolio išrašytą sąskaitą faktūrą, o jeigu paslaugas suteikia advokatas, ne PVM mokėtojas, – pagal sąskaitą už teisinę paslaugą.

Jeigu paslaugas suteikia advokatai, ne PVM mokėtojais, veikiantys partnerystės pagrindais, neįsteigę juridinio asmens, tai vieneto sąnaudos yra pripažįstamos pagal advokatų išrašytą sąskaitą už teisinę paslaugą, kurioje pagal Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003 m. vasario 17 d. įsakymu Nr.1K-040 patvirtintas Gyventojų, besiverčiančių individualia veikla (išskyrus gyventojus, įsigijusius verslo liudijimus) buhalterinės apskaitos taisyklės turi būti nurodyti:

1) visų partnerystės pagrindais veikiančių advokatų vardai (pirmosios vardų raidės) ir pavardės arba tik pavardės, asmens kodai, taip pat, kad jie yra advokatai, arba

2) vieno iš partnerystės pagrindais veikiančių advokatų advokato (atstovo) vardas (pirmoji vardo raidė) ir pavardė arba tik pavardė su žodžiais „ir partneriai“ bei partnerystės pagrindais veikiančių advokatų advokato (atstovo) asmens kodas.

Jeigu paslaugas suteikia partnerystės pagrindais veikiantys advokatai, PVM mokėtojais, neįsteigę juridinio asmens, tai vieneto sąnaudos yra pripažįstamos pagal advokatų išrašytą vieną PVM sąskaitą faktūrą, kurioje pagal Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. birželio 2 d. **įsakymą Nr. 1K-207** „Dėl prekių tiekimo ar paslaugų teikimo įforminimo viena PVM sąskaita faktūra taisyklių patvirtinimo“ turi būti nurodyti:

1) visų partnerystės pagrindais veikiančių advokatų vardai (vardo pirma raidė), pavardės arba tik pavardės, taip pat, kad jie yra advokatai ir jų PVM mokėtojų kodai, arba

2) bent vieno iš partnerystės pagrindais veikiančių advokatų advokato vardas (vardo pirma raidė) ir pavardė arba tik pavardė su žodžiais "ir partneriai".

12. Jeigu draudimo įmonės, PVM mokėtojos, suteikusios draudimo paslaugas juridiniams ar fiziniams asmenims, vykdančioms ekonominę veiklą, išduotame draudimo liudijime (polise) yra visi PVM įstatymo 80 straipsnyje nustatyti privalomi PVM sąskaitai faktūrai rekvizitai, tai toks draudimo liudijimas (polisas) pripažįstamas PVM sąskaita faktūra, pagal kurią išlaidos gali būti pripažįstamos sąnaudomis.

Jeigu draudimo įmonės, ne PVM mokėtojos, suteikusios draudimo paslaugas juridiniams ar fiziniams asmenims, vykdančioms ekonominę veiklą, išduotame draudimo liudijime (polise) yra BAĮ 13 straipsnio 1 dalyje nustatyti privalomi rekvizitai ir papildomi apskaitos dokumentų rekvizitai pagal Taisyklių nuostatas, tai toks draudimo liudijimas (polisas) pripažįstamas sąskaita faktūra, pagal kurią išlaidos gali būti pripažįstamos sąnaudomis.

13. Kreditiniai ir debetiniai dokumentai, kuriais tikslinami prekių tiekimo ir (arba) paslaugų teikimo pasikeitimai (pasikeitus tiekiamų prekių ir (arba) teikiamų paslaugų kainai ir (arba) kiekiui, suteikus įvairias nuolaidas arba prekes (ar jų dalį) grąžinus ir pan.), įforminti PVM sąskaitomis faktūromis, išrašomi PVM įstatymo 83 straipsnyje nustatyta tvarka.

Jeigu prekių tiekimas (paslaugų teikimas) buvo teisės aktų nustatyta tvarka įformintas ne PVM sąskaita faktūra, o kitu apskaitos dokumentu, tai vadovaujantis Taisyklių nuostatomis,

aplinkybių pasikeitimas turi būti įforminamas atitinkamu kreditiniu apskaitos dokumentu, kuriame nurodomi anksčiau išrašyto apskaitos dokumento, kurio duomenys tikslinami, pavadinimas, išrašymo data, serija, numeris, jeigu įmanoma tiksliai nurodyti, kurio apskaitos dokumento duomenys tikslinami, arba kiti duomenys (jeigu neįmanoma tiksliai nustatyti, pagal kurį (kuriuos) apskaitos dokumentą (dokumentus) prekės (paslaugos) buvo įsigytos) apie tikslinamus apskaitos dokumentus (laikotarpis, kuriuo buvo pateiktos prekės ar suteiktos paslaugos, ir kita) ir priežastis, dėl kurių išrašomas kreditinis dokumentas.

14. Pagal Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. balandžio 21 d. **įsakymą Nr. VA-57** „Dėl Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 79 straipsnio įgyvendinimo“ bankai ir kitos kredito įstaigos, teikiančios PVM įstatymo 28 straipsnyje nurodytas PVM neapmokestinamas paslaugas, turi teisę išrašyti vieną bendrą per kalendorinius metus suteiktų paslaugų PVM sąskaitą faktūrą.

Pagal Taisyklių nuostatas, kai teikiamos PVM įstatymo 28 straipsnyje nurodytos PVM neapmokestinamos finansinės paslaugos, tai sąnaudos gali būti pripažįstamos pagal PVM sąskaitą faktūrą, kurioje turi būti nurodyti privalomi rekvizitai, nustatyti Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 80 straipsnyje, išskyrus šio įstatymo 80 straipsnio 1 dalies 2, 4, 8, 9 ir 11—13 punktuose nurodytus rekvizitus.

15. Vieneto sumokėtos valstybės arba vietinės rinkliavos vieneto sąnaudomis gali būti pripažįstamos pagal rinkliavų sumokėjimą patvirtinančius apskaitos dokumentus (mokėjimo pavedimus arba kvitus).

Vietinės rinkliavos už šiukšlių išvežimą vieneto sąnaudomis pripažįstamos pagal laisvos formos dokumentą, t. y. pranešimą, bei rinkliavų sumokėjimą patvirtinančius apskaitos dokumentus (mokėjimo pavedimus arba kvitus).

Vietinė rinkliava už naudojimąsi mokamomis vietomis automobiliams statyti gali būti sumokama grynaisiais pinigais (monetomis) arba kortelėmis į bilietų automatą arba trumpąja mobiliojo ryšio žinute. Bilietų automatas išduoda bilietą, kuris patvirtina vietinės rinkliavos sumokėjimą ir suteikia teisę automobilio valdytojui (vairuotojui) palikti automobilį stovėti mokamoje stovėjimo vietoje biliete nurodytą laiką. Šios vieneto sumokėtos vietinės rinkliavos sąnaudomis gali būti pripažįstamos tiek pagal bilietų automato išduotus bilietus, tiek pagal vieneto mėnesio pabaigoje iš mobiliojo ryšio operatoriaus gautą sąskaitą, jeigu sąskaitos turinys yra aiškus (pvz., jeigu yra nurodyta „Už stovėjimą“).

16. Jeigu vienetas perka prekes (paslaugas) iš gyventojų, kurie nevykdo individualios veiklos, tai vieneto sąnaudos yra pripažįstamos pagal apskaitos dokumentus, kurie patvirtina, kad buvo sumokėta už prekes (paslaugas), ir pirkimo—pardavimo sutartį (jeigu ji išrašoma), arba pagal laisvos formos dokumentą, kuriame, be BAĮ 13 straipsnio 1 dalyje nustatytų privalomų apskaitos dokumentų rekvizitų, turi būti nurodytas pirkėjo pavadinimas, kodas, prekės (paslaugos) pavadinimas, prekės (paslaugos) kaina.

17. Kelių vinjetės pirkėjas gali priskirti leidžiamiems atskaitymams transporto priemonių savininkų ar valdytojų naudotojo mokesį, jeigu jis turi šiuos mokesčio sumokėjimą patvirtinančius dokumentus:

atsiskaitant grynaisiais pinigais:

- kasos aparato kvitą, kuriame nurodyti pardavėjo duomenys, pirkėjo kodas, pavadinimas ir kiti Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyti rekvizitai;

- kasos aparato kvitą ir laisvos formos dokumentą, kuriame nurodyti visi BAĮ nustatyti rekvizitai, jeigu pardavėjas neturi galimybės kasos aparato kvite nurodyti pirkėjo duomenų ir pirkėjas įsigyja tik vinjetes;

- kasos aparato kvitą ir PVM sąskaitą faktūrą, kurioje kaip papildoma informacija turi būti nurodyti kelių vinječių įsigijimai, jeigu pardavėjas neturi galimybės kasos aparato kvite nurodyti pirkėjo duomenų ir pirkėjas įsigyja degalus (ar kitas PVM apmokestinamas prekes ar paslaugas) bei vinjetes;

atsiskaitant kortelėmis:

- kasos aparato kvitą, jeigu pirkėjas atsiskaito banko kortele arba įmonės (degalinių tinklo) kortele (kai gali būti identifikuojamas pirkėjas, žr. PVM įstatymo 80 straipsnio 7 dalį);

- PVM sąskaitą faktūrą, jeigu pirkėjas atsiskaito įmonės (degalinių tinklo) kortele ir įmonei išrašoma PVM sąskaita faktūra už visus mėnesio pirkimus. Šioje PVM sąskaitoje faktūroje kaip papildoma informacija turi būti nurodyti kelių vinječių įsigijimai;

atsiskaitant banko pavedimu:

- kasos aparato kvitą, kuriame nurodyta, kad buvo atsiskaityta banko pavedimu, ir mokėjimą patvirtinantį banko dokumentą, jeigu pirkėjas kelių vinjetes įsigyja mažmeninės prekybos vietoje ir atsiskaito banko pavedimu;

- mokėjimą patvirtinantį banko dokumentą ir vinjetės pirkimą patvirtinantį laisvos formos dokumentą, kuriame nurodyti visi BAĮ nustatyti rekvizitai, jeigu pirkėjas atsiskaito banko pavedimu ne mažmeninės prekybos vietoje.

(pagal VMI prie FM 2013-05-21 raštą Nr. (32-42-31-1)-RM-4044)